

**Princeps Christiano-Politicus Septem donis Spiritus sancti
instructus Anno M.DC.LVI.**

Faust, Reinhard

Herbipoli, 1667

Discursus Quintus. De Scientia, Quinto S. Spiritus dono. Dedicor meum, ut
sciam prudentiam, atque doctrinam, erroresq[ue] & stultitiam. Eccl: 13.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55326)

DISCURSUS

QUINTUS.

DE

SCIENTIA.

Quinto S. Spiritus dono.

Dedico meum, ut sciam prudentiam, atque doctrinam, erroresq; & stultitiam. Eccl: 13.

CAPUT I.

*Principis Christiano-Politici
Scientia.*

Regium omnino studium,
quo prudentiæ, stultitiæq;
scientia acquiritur, quo ve-
ritatis & erroris vis sic penetra-
tur, ut axiomatis utriusque ad
malo-

136 DISCURSUS V.

malorum morum fugam, ad bonorum usum, ad perfectionem atque ad beatitudinem instructus gradum sibi sternat Christianus Princeps. Hoc in studio qui profecit, prudentiam se didicisse, & in quocunque gradu gubernationis se Dei Vicarium agere posse gaudebit, atque Dei gloriæ & subditorum commodis intentus, vitam gratuitæ dignitatis obligatus salutem haud difficulter obtinebit. Qui ignaviam in ministris, inscitiam in se non toleraverit, qui despoticam auctoritatem vitaverit, memor Dei & status sui rectæ se gubernationis regulam & impressisse, & expressisse ostendet. Inertiam regendi regendorum calliditas,
vici-

vicinorum vigilantia & in exteris regnandi libido sic sæpè castigant, ut, cùm videant regnum ob inertiam non rectè administrari, plerique subditorum ex aliena suggestione parere nollint, nisi alius imperaverit. Studeat itaque Princeps, ut videatur profecisse, atque politiam nosse, quæ civium mores ad beatitudinem dirigat, non illam, quæ passim vapulat Machiaveli, etsi addidicerit, usurpet. Multum profecit, si nocere nesciverit; si non sibi tam prodesse, quàm aliis non obesse didicerit. Hac arte fortunam in regno, & in vicinia sibi ancillantem efformabit; prudentiam perdidicit, si exercuerit, errorem percepit, si

vita-

vitaverit. Attendat ad grandia
 politicorum ingenia; ingenium
 magnum, ut sapè medicina est
 perfidiæ, sic ejusdem sapè læ-
 pius machina est, nisi regius ani-
 mus calliditate astuque depura-
 tus, atque cœlesti radio illustra-
 tus prævenerit. Calliditas nihil
 nisi nutrimentum perfidiæ ope-
 ratur; bonæ artes præstant om-
 nia. Scientia Numinis, via pru-
 dentia, consilii labor, sui suo-
 rumque cognitio ars est arcana
 benè regendi, norma salutis, lux
 operum, dux vitæ, lex regni,
 phosporus Justitiæ. Disce pru-
 dentiam, si te gnarum, si te præ-
 ditum scientiâ censeris deside-
 ras.

Nec enim Regibus necessa-
 ria

ria est Philosophorum subtili-
 tas, nec Mercatorum supputa-
 tio, nec numerus Poëtarum, nec
 rerum vanissimæ & sumptuo-
 sissimæ exinanitiones, sed inte-
 gritas iudicii divinâ arte suffulta
 ostendit Regem esse Philoso-
 phum, & alium non regnare fe-
 licitius, quàm Regem Philoso-
 phum: qui si errores & stulti-
 tiam intellexerit, jam opulentæ
 imaginis rerum fugiendarum
 contemplator erit: Exhibet
 imago illa res longè à se positas,
 secundùm dignitatis indignita-
 tisq; æstimationem & pretium;
 exhibet, quæ fontes obstruunt
 gratiarum, quæ originem bene-
 volentiæ obscurant, quæ statum
 concutiunt, quæ casum interi-
 tum-

140 DISCVRSVS V.

tumque minantur. Sicut enim prudentia suis formata regulis actiones ad præfixum finem adornat, ita præcepti errores, eorumque damna & nocumenta prævisa omnia, quæ suis imposturis, notitiæ & cultui divino obstacula ponere possunt, avertunt; Qua ex disciplina Princeps tam literatus quàm iustus passim celebrabitur: quo quid dignius? quod ad celebritatem nominis, ad profectum salutis aptius esse potest instrumentum? Scire nimirum prudentiam, ut actus ad Deum dirigantur, scire errores, ut dexterè declinentur: excellentissimo Principe dignissima est scientia! Didicit Servus post Rex Romanorum

DE SCIENTIA. 141

rum Servi⁹ Tullus prudentiam,
regni incommoda, errores &
stultitiam pervidit & cavit: Vi-
dit quàm lubrico loco stet Prin-
ceps, quàm citò ex erroribus ad
servitutem relabi possit, quàm
grande ludibrium è sceptris
emergat, quàm grande circum-
volitet, quàm citò in nihilum re-
cidant regna, atque quàm suavi
comitatu ejusmodi scientiâ
communitus ad felicitatem
pertingat. Scire ista reges decet,
non ut sciantur, ne vani sint, non
ut vendant, ne quæstuoſi; sed ut
rectè feliciterque gubernent.
Ad hoc enim fax scientiæ illa à
Deo accensa est, ut se cogno-
ſcant ipſi, & authorem cogni-
ſcum venerentur. Est isthac in
mente

mente Principis scientia veluti
 quidam hospes Deus, qui divi-
 nitatem quandam largiri vide-
 tur, quâ solâ regnorum admini-
 stratio, rerum omnium pervesti-
 gatio & affluentissima bonorum
 possessio emanat, quâ cœlestium
 rerum sublimitas, terrestrium
 vilitas in partem beatitudinis
 convertuntur. Consule, si pla-
 cet, vitam Dipno-Sophistarum
 ex Athenæo, Imperatorum ex
 Suetonio, Sophistarum ex Phi-
 lostrato, & pervestiga totam
 omnium artium scientiarumq;
 encyclopædiam, quicquid in il-
 la dignum memoria, dignum
 posteritate, dignum imitatione
 repereris, à scientia hac, quæ
 pro-

propria Principis esse debet,
profectum esse videbis.

CAPUT II.

Scientiæ Experientia.

IN veterum historiarum monu-
mentis vidimus Alexandro
non suffecisse orbem, Diogeni
suffecisse dolium. Eccur ita? scie-
bat hic prudentiam, ignorabat
alter stultitiam: cur Vitellium
coena pretiosissima non satiavit,
Telemacho famem fabæ extin-
xerunt? Ignorabat ille pruden-
tiam, sciebat hic stultitiam: cur
Heliogabalum luxus confecit?
Aristidem inedia servavit? hunc
prudentia erudit, illum stultitiæ
scientia deseruit. Quòd Cleopa-
tra

144 DISCVRSVS V.

tra uniones ad egestatem deglutiverit, Protogenes si liquas passus fuerit, fecit stultitiæ prudentiæque inscitia, quæ sic quosdam dementat, ut maiorem apud posteros laudem nec desiderasse, nec alio pretio mercari sui memoriam & infamiam voluisse videantur, quam pluribus rerum istarum scientiâ probè instructis, cum nominis famâ immortalitatē consecutis. Principalis sanè scientia erroris & prudentiæ non in palatiis, etsi inde sæpè effulgeat, sed in tuguriis nascitur: Magister ejus ralla vestitus incedit, non holoporphyro; philosophicè coenat, non basilicè; pancraticè laborat, non bæoticè, fortunam ludit, eliminat

DE SCIENTIA. 145

nat voluptates, proterit gem-
 mas, calcaturum; altâ fronte,
 retrusis oculis, hirsutis superci-
 liis, implexo capillo; verbo: re-
 rum omnium contemptu for-
 mosus est, monumenta erigit,
 quæ nulla unquam ætas exter-
 minare potest. Ab hoc disce
 scientiam, quæ victrix & domi-
 trix omnis insolentiæ est, atque
 in Neroniano contubernio nu-
 tritam sævitiam, inter Tiberia-
 na tentoria fixam avaritiam, in
 Tarquinianis hortis educatum
 fastum eradicat atque extermi-
 nat. Nullam unquam meruif-
 sent laudem, quos tota venera-
 tur antiquitas, ut Numinis fami-
 liares & operum ejus præcones,
 nisi hos divina hæc scientia ex-

G

tulif.

146 DISCURSUS V.

tulisset. Nec Semiramis, quòd
alta fuerit ab avibus; nec Paris,
quòd nutritus ab ursâ; nec Cy-
rus, quòd sustentatus à canibus;
neq; Romulus & Remus, quòd
lactati à lupa fuerint, præconia
meriti sunt, sed quòd prudentiæ
& erroris scientiâ claruerint.
Hujus ergò scientiæ in tantis ne-
gotiorum turbis, in tanta pec-
candi licentia, in tanta factorum
fatuorumque operatione gna-
rum esse oportet Principem.
Nemo enim meliùs imperare
novit, quàm qui rerum ad sta-
tum suum pertinentium cogni-
tioni sui authorisque sui Dei no-
titiam conjungere didicit. Huic
regio studio da cor tuum, ut
scias prudentiam & stultitiam:
quæ

DE SCIENTIA, 147

quæ ut percipias supplex esto &
precare: Domine Lux mentium
illumina mentem meam, vi-
deam te salutare meum! lumen
oculorum meorum, lumen ani-
mæ meæ, ne oculus superbus me
obruat, ne lingua aspidis me
vulneret, ne dolosa circumve-
niat! videam te in medio natio-
nis pravæ, in umbra mortis, vi-
deam te lumen mentis meæ, in
umbra mortis te videam lumen
vitæ meæ! cognoscam te cogni-
tor meus, qui es æterna rerum
omnium scientia, & da, ut vi-
deam mundi vanitatem, & fu-
giam errores & stultitiam, da ut
videam te Deus meus, scien-
tia mea, vita mea in
æternum.

CAPUT III.

Scientiae Studium.

PRinceps literarum ignarus,
 vix ac ne vix quidem huma-
 nitatis gnarus, gubernationisq;
 peritus erit. Uti enim armorum
 imperitia & horror ignavum fa-
 ciunt; ita rerum ignorantia ad
 humaniùs agendum & fructuo-
 sius regnandum inidoneum: Si
 Marte & arte destitutus est Prin-
 ceptis, saltem cum utriusq; artis
 peritioribus magistris commer-
 cium habeat, ut vel sic aliena ar-
 te doctus habeatur: alieno ro-
 bore veluti fortis timeatur: Li-
 teras amet & literatos, arma co-
 lat & armatos. Hisce enim mo-
 dis

disignavię & ignorantiaę notam
 effugiet , naturę imperantis
 acerbitem mitigabit, gradum
 sibi ad omnem sternet dignita-
 tem. Nihilominus ad Principem
 scientiarum Deum, qui veram,
 eamque infinitam boni maliq;
 scientiam habet, ignarus confu-
 giat , atque contemplatione,
 oratione, usuque rerum inde ad
 sui status necessitatem subsidiũ
 decerpat, pręgustet, & quoad
 ejus fieri potest, ut sciat, instet &
 sollicitet. Totius scientiæ Magi-
 ster haud dubiè oculos illumi-
 nabit mentis, quibus ruditatem
 & nuditatem intellectus & vo-
 luntatis videat, quibus obscurè
 quidem & in ænigmate lumen
 de lumine, Deum de Deo sic

150 DISCURSUS V.

contueatur, ut in ejus essentia, quicquid esse habet, secundum luminis hac in mortalitate obscurioris proportionem attingat, atque in ejus ideis, quæ sunt divina essentia, rerum penè infinitarum imitabiles contempletur. Exhibet ea ipsa tanquam in speculo, imò tanquam in lucidissimo suæ scientiæ theatro infinitam rerum possibilium faraginem, exhibet rerum omnium veritatem & vanitatem, unde apparet majestas Numinis, creaturæ vilitas, potentiæ opulencia, rerum creatarum indigentia, sapientiæ plenitudo, stultitiæ latitudo: Inspice hoc divinæ essentiæ speculum, mentis tuæ oculo has ideas peruestiga,

DE SCIENTIA. 151

ga, ipsum Deum attende: vide-
bis, quidquid in eo est, vitam ef-
se, & vitam æternam; perspicies
rerum conditarum varietatem,
operationes, earumque defe-
ctus, effectusque usque adeò, ut
nihil velis, nisi Deum verum, &
quem misit Magistrum æternæ
veritatis Filium suum; nihil desi-
deres, quàm cæteris omnibus
contemptis, in hoc solo con-
quiescere: Huic Numinis, huic
creaturæ stude cognitioni, ut in
hac secundùm legem ambules,
in illo conquiescas. Humanas
artes, quibus ad cœlestes perve-
nias, non contempseris. Gothi
dum à literis suo Principi me-
tuerent contemptum, ad ante-
cessores, tanquam ad libros &

152 DISCVRSVS V.

magistros exigua cum laude
 eum remittebāt; Carolus VIII.
 Rex Franciæ, quòd literarum
 expers grandes ad initium re-
 gni barbarissimos commisit, bar-
 barus habebatur: Ludovicus
 undecimus, interdicto litera-
 rum studio, fictionibus filium
 suum studere voluit, quasi istæ
 solæ forent unicum contra om-
 nia regni venena antidotum.
 His certè gradibus ad tam ne-
 cessariam Dei sui que cognitio-
 nem nemo perveniet. Nosse
 Grammaticorū anomala, Rhe-
 torum tropos, Dialecticorum
 elenchos multum est; se statum-
 que suum nosse plus est; nosse si-
 derum ortus, interitus & influ-
 xus, medicorum aphorismos,
 Jure-

DE SCIENTIA. 153

Jure - Consultorum analyses,
Philosophorū axiomata, Theo-
logorum Psycho-pharmaca de-
corum est; At nosse Deum natu-
ræ autorem, rerum omnium fi-
nem & principium, necessarium
est: Nosse Jovem retrogradum,
Mercurii furta, Saturni litigia,
Martis & Veneris conventicu-
la, & alia siderum phlegmata,
quid animo prodest? Eviscerare
terras, exhaurire Euripos, in ar-
genti aurique metamorphoses
& auxes incumbere, quanti
est? Ad Patrem luminum, à quo
omnia scientiarum dona de-
scendunt, ascendendum est
Principi: literas cum virtute
conjungere pium est. Egit Nero
Comœdum, nec obfuisse, nisi

G I

Tra-

Tragœdus Matrem & Magistrum in theatro crudelitatis exhibuisset; Dionysius Siculus verificatorem egit, non adeò contemnendum, nisi fixis tot aculeis in bonos satyricus Poëta sterneret. Domitianus Musciperda factus: Commodus eruditorum hominum Mastyx, si ab Aurelio humanitatem & ultimâ patri voluntate legatam justitiam didicisset, à Martia è vivis sublatus non fuisset: complures minutis artium, vero sapientiæ justitiæque studio neglecto, eò vilitatis pervenerunt, ut cùm antè populo imperârunt, ejusdem post ludibriis fuerint expositi. Sic nimirum veræ scientiæ contemptores

res proficiunt, ut fortunæ spolia,
populi ludibria, calamitatis &
miseriæ expertissimi Magistri
evadant.

CAPUT IV.

Scientiæ Varietas.

NEquè tamen velim existi-
met quispiam honesta stu-
dia, animorum ornamenta, con-
temptis istis literionum studio-
sitatibus, contemni, aut otia
suaderi, dum quiescunt tribuna-
lia. Siquidem variarum rerum
cognitio semper amanda, otium
semper vitandum. Neque quic-
quam sic Heroas dedecet, ne-
que tantam ignaviam plantat,
tantam regnis vastitatem indu-

156 DISCVRSVS V.

cit, tantum & tam nocivum silentium juribus indicit, quam otium. Tolle otium à rege & regno, jam cupidines, fraudes, sementem rebellionis, vitiorum cubile & sentinam scelerum sustulisti. Caveat omnis magistratus multæ malitiæ magistram ignaviam; facit hæc, ut supra Principem extollatur populus. Hinc Attalus Rex servo Philippomeno inservire didicit. Nunquid igitur Princeps, ut Constantinopolitanus Imperator Michaël disciplinis literarum obscurabit Imperium? nunquid Epicuri disciplinis sese tradet? an Stoam frequentabit? an Academiam? ignoscite mihi Epicuri, ignoscite Stoici, corporis voluptas

si-
 m
 e-
 e-
 m
 u-
 a-
 m
 r2
 is.
 p-
 n-
 n-
 li-
 b-
 id
 et
 ca-
 u-
 o-
 as

luptas non est regni felicitas,
 pertinacia & rigor vester non
 est regium ornamentum. Sa-
 pientiae exploratio, veri investi-
 gatio, virtutum honestas decent
 Principem: rerum causas, ortus
 & interitus, temporum vicissi-
 tudines & coelestium orbium
 convolutiones praelibare oportet,
 non sese totum immergere,
 ne à subditis Philosophum age-
 re & Principem deponere co-
 gatur. Mathematicorum artes,
 quantum satis est, ad ædifican-
 das urbes, ad Musarum domici-
 lia erigenda, ad divini cultus
 Basilicas extruendas, quin ad
 metanda castra, ad ordinandos
 exercitus, ad expugnandos ho-
 stes libandæ sunt; uti illis, non

frui oportet; ne, dum cœli motus considerat & metitur Princeps astrologus, magnitudine cœli abductus Imperii sui limites obliviscatur. Alphonsus X. Rex Castellæ, dum stellas perlustravit, in fossam incidit; dum alii circinârunt, excentrici oberrârunt alienæ artis speculatores, suæ osores, artium Professores, sui status everfores. Præter linguarum peritiam provinciarumque notitiam utilissimum & penè necessarium vitæ speculum historia est; ex hac vitæ propriæ errores alienâ virtute corriguntur, virtutes ex alienis erroribus addiscuntur. Ex hac regius Psaltes annos suos in amaritudine recogitabat; Asluerus magni-

magnitudinis suæ periculum colligebat; hoc in speculo Moysis zelus, Josues fortitudo, Machabæi pietas exhibetur. Quòd si displicent vetera, lege Clodovæos, Carolos, Philippos, Ferdinandos, Leopoldos, multa, quæ admireris, multa, quæ imiteris, nonnulla etiam, de quibus tecum in utramque partem disceptes, reperies, & mente illustrior moribusque correctior evades. Præstantior omnibus sacra historia, quæ velut lux quædam divinitus accensa, vitæ melioris remedia demonstrat, quæ veluti furiosa flamma totius gubernationis difficultates depopulatur, spargitque lucem, quâ duce viam ad cœlestia gaudia eorum candi-

candidatus intueatur: Regulam
sanè fax illa divina morum,
mensuram negotiorum, om-
niumq; finem præfixum osten-
dit. Hinc illustratus Iosephus
Patriarcha ad Ægypti Assyriæ-
que salutem se contulit, hanc
cùm populus Ephraim deseruis-
set lucem, veluti columba à vul-
turibus direptus fuit. Hebræi
spretâ Christi doctrinâ ab He-
rodianis docti tandem vitæ
monstra evaserunt. Ipsi Genti-
les in gravioribus regni vitæque
negotiis à Fidelium Sanctorum-
que doctrina & exemplis consi-
lium petiverunt. Ptolomæus
Philadelphus Rex Ægypti &
Constantinus Magnus ad status
sui

sui commoda sacri codicis ex-
 planationem desiderârunt. Pla-
 to Aristotelis aliorumque Ma-
 gister à sacro codice illumina-
 tus, Moyfes Atheniensis cœle-
 stis harmoniæ moderator planè
 divinus audit, atque suis nos do-
 cumentis ex naturæ symmetria
 ad morum conformitatem in-
 vitavit. Divinorum affectuum
 Encomiasten, mysteriorū ora-
 culum, psalmodiæ cœlestis &
 terrestris modulatorem Davi-
 dem audi, & documenta expri-
 me, si potes; Attende suspiria
 cœlestis phonsci, tractus, ra-
 ptus, fugas, symphonias, chro-
 mata, quibus animi & in man-
 suetudinem descendunt, & in
 justam

justam iram acuuntur; nunc effervescunt in amorem, nunc in laudes erumpunt; modò in execrationes malignantium, modò in consolationes afflictorum eriguntur. Alexander Severus æqualem curam historiæ atque militiæ haberi voluit. Est historialux veritatis, memoria vetustatis, testis temporum, magistra morum, vitæ sanctioris nutrix & propagatrix, in qua ipsi mortui viva exhibent spectacula & documenta, ut non immeritò Basilii Imperator Leoni filio & futuro Principi ultimâ voluntate Historicos legaverit; utpotè qui Heroum virtutes imitandas tradunt, flagitia execranda ostendunt;

ef. dunt ; qui ad judicandum de
 in præsentibus & futuris, judicium
 e- à præteritis certissimum deri-
 dō vant, qui ad rectam regnorum
 m gubernationē perfectissima Po-
 us liticorum dogmata statuunt. Et
 ue hæc scientiæ principalis est va-
 o- rietas, è qua ad gubernandam
 u- rempubl. glorificandum Deum
 ra gradus Principi Christiano Po-
 & litico sunt ponendi.

CAPUT V.

Scientiæ Theoria.

Scientia, quâ mens nostra
 suam omnisq; creaturæ con-
 tinuam à divina essentia, omni-
 bus, ratione immensitatis, inti-
 me

164 DISCURSUS V.

mè præsente , dependentiam
 contemplatur, theoria est: scien-
 tia , quâ naturam humanam in
 divinam hypostasin assumptam
 speculatur, theoria est: scientia,
 quâ gratiam nobis communica-
 tam veluti naturæ divinæ parti-
 cipes consideramus, theoria est:
 scientia, quâ nos ad Ideam divi-
 nam, è qua profluximus, intelle-
 ctu & affectu redire videmus,
 theoria est: scientia, quâ beatæ
 mentes in divina essentia, ceu in
 clarissimo speculo , lumine glo-
 riæ adjunctæ vident, quod hac in
 mortalitate nec oculus videre,
 nec in cor hominis descendere
 potuit, theoria est: videre im-
 mensum bonum, perfectam &
 interminabilem vitæ æternæ
 possess-

iam possessionem, perpetuum amo-
 rem, perpetuum gaudium,
 in theoria est. Hanc o scientiarum
 tam Deus lucem ostende nobis, &
 tia, sufficit, hanc o Domine faciem
 ica, tuam exhibe, & salvi erimus. Di-
 arti, gnissima hæc principali animo
 est, est scientia, dignissima specula-
 livi, tio! Est enim mentis nostræ in-
 elle, choata beatitudo, & beata eter-
 nus, næ vitæ plenitudo, ad quam an-
 ata, helamus, quam toto corde desi-
 u in, deramus. Huc nos nobilissimus
 glo, liber mundus, in quo veluti in
 cin, imagine universa sapientiæ &
 ere, stultitiæ disciplina comprehen-
 ere, ditur, promovet: In hoc Crea-
 im, toris potentia, sapientia, boni-
 n & tas, misericordia & justitia relu-
 rna, cents
 Ges.

166 · DISCURSUS V.

cent; in hoc impotentia, malitia,
temeritas, crudelitas & injusti-
tia creaturæ apparent: Docuit
ille liber omnium dogmatum
Magister Paulos, Antonios, Au-
gustinos, Hieronymos, & sex-
centos alios Dei inæstimabile
pretium, suam vilitatem; divi-
nam immutabilitatem, suam in-
constantiam; divinam bonita-
tem, suam malignitatem. Unde
contemplatori studioso nasci-
tur amor Dei, odium vanitatis;
amor rerum divinarum, odium
terrenarum; desiderium æternæ
voluptatis, fuga omnis obscœ-
nitatis; gaudium de Dei miseri-
cordia & justitia, afflictio de
mundi miseria & calamitate:

Per-

DE SCIENTIA. 167

Perlege hunc librum, audimagistram creaturam, certus sis, non Cyri posteros, non Pharaones Ægyptios, non Licurgi Spartiatas, non parentes filios, non Præceptores discipulos ejusmodi dogmatis, uti mundus rationis participes creaturas, instruxerunt. Da ergo cor tuum, ut scias prudentiam atque doctrinam, errores & stultitiam ex sacra historia, ex tota hac universitate. Qui enim hanc scientiam invenerit, inveniet vitam & hauriet salutem à Domino. Ut inveniam vitam & hauriam salutem à Domino. Da ò æterna Sapientia, scientiarum Deus & Dominus! da ut inveniam scientiam

tiam viarum tuarum, scientiam
 Sanctorum, scientiam boni &
 mali; qui enim ignorat, quod sci-
 re debet, ignorabitur: Cogno-
 scam literaturam tuam: Non
 abscondas à me, quæ abscondi-
 sti à sapientibus & prudentibus,
 quia parvulus sum: da salutis
 divitias, sapientiam
 & scientiam,
 Amen.

CAPUT VI.

Scientiæ Praxis.

Contemplati sumus aliquam
 in hac luce æternæ gloriæ
 possessionem ; verum ad obti-
 nendam istam necessaria est
 scientia practica ; quæ est, quæ
 Deo & proximo debita justitia
 sic cognoscitur , ut vigore tam
 sanctæ cognitionis ad utriusque
 amorem & amoris exercitium
 impellamur. Parcite jam om-
 nes , quicunque vitali hac aura
 fruuntur , si ad hanc scientiam
 omnes invitavero. Repræsentat
 ea veram sapientiam assequen-
 dam , stultitiam fugiendam ,

H

æter.

170 DISCURSUS V.
æternum bonum consequen-
dum, æternum malum effugien-
dum. Nec opus est multis am-
bagibus ad hanc obtinendam
uti. Poëtarum agalmata, picto-
rum emblemata, Philosopho-
rum apophthegmata, plebiscita,
Senatus consulta, Neopolitico-
rum periculosi anfractus, peri-
culosiora dogmata, veterum
mysteria, Ægyptiorum Hiero-
glyphica viam ad hanc tam suc-
cinctè, tam nervosè non docent
scientiam, quàm unicum, idque
passim obvium æterni Magistri
præceptum, æternæ veritatis
oraculum, unica omnium le-
gum continens lex & præce-
ptum: Diliges Dominum Deum
tuum

DE SCIENTIA. 171

tuum & proximum. Hoc æternæ sapientiæ capite documentum, percipite vim & energiam ejus Principes & subditi: discite praxin. Si percepistis, ubi fides? ubi justitia? ubi amor? ubi timor? ubi honor? cur multa præter Deum & non propter Deum amastis? cur cum Juliano à Deo recessistis? cum Maxentio crucem Christi explosistis? cum Tyrannis è vivis plurimos æternæ veritatis testes substulistis? cur cum sacrilegis sacras ædes profanastis? destruxistis? cur justitiæ tribunalibus impietatis ministros præfecistis? cur canes mutos sacris pulpitis, sincero populo hypocritas, vernis ver-

172 DISCVRSVS V.

naclæ ignaros linguæ, discipulis ineruditos Magistros præposuistis? Hæccine Dei cognitio? amor, honor, justitia? scienti & non facienti justitiam quid restat, nisi de injuria accusatio & condemnatio? Discite ergo, ut diligere sciatis Dominum vestrum, diligere, ut vosmetipsos, proximum vestrum, condiscite; Nam ex hac scientia omnes leges sacri voluminis pendent. Si percepisti, quisquis es mortaliū, hanc legem, cur, cū te non velis opprimi, injuriosè tractari & spoliari, cur inquam viduas, pupillos, pauperes opprimis, spolias, injuriosè tractas? Cur, cū ex caritate & justitia

tuo:

tuorum integritati & saluti prospicere tenearis, non prospicis? Cur, si diligis proximum, cur inquam eidem Primores, qui rugiunt ut leones, cur iudices, qui rapiunt ut lupi, præfacis? Ex tua societate & familiaritate leones, lupos, tigrides & nocivas feras, ne noceant, proscribis; cur, cum spectent ad exilium & mortem, ad populi tui internecionem admittis? Legimus magistratus omnis Dei minister est: qui loco Dei præsumt, caveant durissimum, quod eos manet, iudicium. Rex insipiens perdet populum; ignarus suæ erga Deum & proximum obligationis, sui status & conditionis

174 DISCVRSVS V.

ignarus, muneris sui oblitus,
 Rex est insipiens, neq; pruden-
 tiæ, neque erroris gnarus, & quâ
 scientiâ ad salutem dirigetur
 populus? Ignarus sapientiæ præ-
 ceptæ, ignarus erroris prohibiti
 Pastor est; & quâ ratione pascet
 populum? an illa æterni Regis &
 Pastoris te fugit indignatio? Ve-
 sani, qui lac comedunt, tondent
 lanam, pascunt semetipsos? Su-
 per Pastores & Reges iratus est
 furor Domini! Discite Reges &
 Pastores prudentiam, discite er-
 rores. Consiliis vestris, tribuna-
 libus vestris, vestris sacræ profa-
 næque reipublicæ officiis non
 obtrudite fucos, non præficite
 ignava pecora, non præponite igna-

DE SCIENTIA. 175

ignaros ministros: Non metus à bonis, non lucrum à malis, non auri cupido, non ventris libido idoneos facit ministros; sed virtus & sapientia meretur cathedras & curas, & curias, & tribunalia. Nosse oportet Principem vim justitię, quę cuilibet tribuit, quod suum est. Ut vel hoc pacto se theoricā & practicā scientiā præditum esse demonstret. Quicumque igitur Princeps potentiam stabilem desiderat, qui sapientiam exoptat, laboret, ut ex sacra profanaq; historia ex omni creatura haurire sciat, & opere ipso ostendere, quæ amare, quæ odisse, quæ eligere, quæ negligere oporteat. Hæc si didice-

176 DISCVRSVS V.

rit intelligens effectus, gubernacula possidebit, atque ut possideat quietam, Deo acceptam, suis salutaria; det cor suum, ut sciat prudentiam & doctrinam, erroresque & stultitiam, roget omnis scientiæ fontem & authorem, omnis prudentiæ amatorem, & erroris osorem Deum, & dicat: Domine Dominus noster, quàm admirabile est lumen tuum, quàm gloriosum, da ut noverim te, ut noverim me! non deflectas à me candorem lucis tuæ, quia ad vesperas cit; illumina tenebras meas, in quas ab utero projectus sum, in quas me præcipitavi, è quibus sine tuo lumine emergere non possum! Erudi me,

me, quia rudis & expers sum! ne
 projicias me à disciplina tua,
 quia Magister es, Doctor es, De⁹
 es, qui Angelos & homines facis
 esse eruditos: loquere magister,
 audit discipulus, loquere Do-
 mine: quia audit servus tuus; au-
 diam te, videam te, & amem te!
 videam mundi vanitatem & fu-
 giam eam! Tu lux, tu Dux, tu
 Sapientia, tu Scientia mea
 in æternum.

H s

DIS-